

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a soudců JUDr. Naděždy Řehákové a Mgr. Martina Kříže v právní věci

žalobce: **F. B.**, bytem [adresa],
zastoupen JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem se sídlem Šafaříkova 666,
500 02 Hradec Králové,
proti

žalovanému: **Policejní prezidium Policie ČR**,
se sídlem Strojnická 27, Praha 7,

o žalobě proti rozhodnutí prvního náměstka policejního prezidenta ve věcech služebního poměru ze dne 22. 9. 2015, č. j.: PPR-10027-4/ČJ-2015-990131,

takto:

- I. Rozhodnutí prvního náměstka policejního prezidenta ve věcech služebního poměru ze dne 22. 9. 2015, č. j.: PPR-10027-4/ČJ-2015-990131, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 9.800 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce JUDr. Ing. Jiřího Špeldy, advokáta.

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

Odůvodnění:

I. Stručné vymezení věci a dosavadního průběhu řízení

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal přezkoumání rozhodnutí prvního náměstka policejního prezidenta (dále jen „žalovaný“) označeného v záhlaví tohoto rozsudku, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí ředitele Útvaru pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby Policie ČR ve věcech služebního poměru (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 19. 2. 2015, číslo 601/2015, ve znění opravného rozhodnutí ze dne 20. 3. 2015, č. j. 745/2015. Uvedeným prvostupňovým rozhodnutím byla podle § 125 odst. 1 s odkazem na § 54 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „zákon o služebním poměru“) zamítnuta žádost žalobce o doplatek služebního příjmu za nařízenou službu přesčas, kterou vykonal od 1. 1. 2012 do 30. 11. 2014, v každém z uvedených kalendářních roků v rozsahu 150 hodin.
2. Hlavní žalobní námitkou žalobce je, že obě uvedená rozhodnutí vychází z nesprávného výkladu § 112 odst. 2 zákona o služebním poměru. Toto ustanovení, které je dále konkretizováno v § 54 odst. 2, znamená, že ve služebním příjmu dle § 112 odst. 2 je zohledněn jen výkon služby přesčas, který je nařízen z důvodu a v rozsahu stanoveném zákonem. Pokud není přesčas nařízen způsobem, z důvodu a v rozsahu stanoveném zákonem, není ve služebním příjmu zohledněn a policistovi za takto vykonanou službu náleží další příjem.
3. Žalobce jakožto bývalý příslušník Útvaru pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby Policie ČR (dále jen „ÚOÚČ“), byl povinen v každém roce od 2012 do 2014 sloužit 150 hodin služby přesčas bez nároku na služební příjem, tj. každý rok odsloužil maximum možných neplacených přesčasových hodin, a tedy sloužení 150 hodin ročně zdarma se stalo standardem, nikoliv něčím výjimečným. Ve vztahu k odůvodnění nařízených přesčasových hodin v napadených rozhodnutích žalobce uvedl, že se nedomnívá, že čerpání nařízené dovolené, pravidelné plánované středeční zasedání Vlády ČR, dočasná pracovní neschopnost kolegy atd. lze považovat za nepředvídatelné. Proto dochází k závěru, že v jeho případě nebyl dán důvod pro nařízení neplacené služby přesčas.
4. Dle žalobce policie nařizováním služby přesčas obecně řeší podstav počtů policistů, což je dle žalobce nezákonné a nemůže jít k tíži jednotlivých policistů v podobě zneužívání nařizování neplacené služby přesčas. Pro neplacenou službu přesčas musí být dle zákona splněn předpoklad výjimečnosti, což v jeho případě nebyl. Pracoviště, na kterém byl žalobce funkčně zařazen, nebylo personálně obsazeno do té míry, aby byl zajištěn běžný výkon služby bez nutnosti nařizovat službu nad základní dobu služby v týdnu. Dle žalobce přitom nedostatečné personální obsazení pracoviště nepředstavuje relevantní důvod pro nařízení služby přesčas a takto nařízená služba proto není zohledněna ve služebním příjmu. Jinými slovy žalobce tvrdil, že ne veškerá služba přesčas je zahrnuta ve služebním příjmu, ale pouze ta, která je konaná v důležitém zájmu služby, což musí být služba výjimečná.
5. Žalobce uvedl, že služební funkcionář pochybil jednak v tom, že neoprávněně nařizoval výkon služby přesčas nad rámec základní doby služby, a dále v tom, že odmítal doplácet rozdíl služebního příjmu. Žalobce namítl, že je nezbytné, aby žalovaný zcela zřetelně

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

odůvodnil a jednoznačně prokázal a doložil, že odsloužená služba přesčas nebyla využívána k jiným účelům a za jiných podmínek, než které připouštěl zákon.

6. Žalobce z výše uvedených důvodů navrhl, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil pro nepřezkoumatelnost, příp. shledá-li soud rozhodnutí přezkoumatelné, aby jej zrušil proto, že služba přesčas nebyla nařizována v důležitém zájmu služby, tj. v rozporu se zákonem.

II. Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný ve vyjádření k žalobě ze dne 16. 12. 2015 uvedl, že zjistil skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti – důvody nařízení služby přesčas spočívaly zejména v kumulaci nepřítomnosti příslušníků útvaru, bezpečnostní akci nebo zvýšeném bezpečnostním riziku. S tím, že příslušníci budou čerpat řádnou dovolenou a jiné nároky vyplývající ze zákona o služebním poměru samozřejmě žalovaný počítá, nelze však vycházet z ideálního modelu, kdy se absence jednotlivých příslušníků budou vzájemně střídat. Mít v záloze „rezervy“ na vykrývání jakýchkoliv situací, aby vůbec nedocházelo k nařizování služby přesčas, není reálně možné, neboť pro tyto příslušníky by nebylo při plnění běžných úkolů za přítomnosti běžného počtu příslušníků využití.
8. Nastavené počty systematizovaných služebních míst v systemizaci plánovaných míst organizačních jednotek útvaru jsou stanoveny tak, aby v běžném výkonu služby nemusela být nařizována služba přesčas za nepřítomné příslušníky, pokud není překročena optimálně nastavená hranice zastupitelnosti. V okamžiku, kdy se krátkodobě, neočekávaně a výjimečně změni běžné podmínky výkonu služby, jde o vybočení z normálu. Nařízení služby přesčas, které řeší krátkodobý, neočekávaný výpadek příslušníka, nelze zaměňovat za trvalé nahrazování nedostatku příslušníků ve výkonu služby. Hranici, kdy dochází k vybočení z řádného výkonu služby, musí posoudit vedoucí skupiny na základě osobních znalostí a zkušeností a v nezbytném případě může nařídit výkon služby přesčas v důležitém zájmu služby.
9. Žalovaný nesouhlasil s tvrzením žalobce, že v útvaru existoval dlouhodobý personální podstav. Na běžný výkon služby existoval v útvaru dostatečný počet příslušníků. Z předložených materiálů vyplývá, že služební funkcionář udržoval po celé období naplněnost skupin na maximálně možných počtech. Údaje o obsazenosti odboru nevyjadřují nic jiného, než že některá systemizovaná služební místa nejsou dočasně obsazena. Při tak velkém odboru není možné dosáhnout 100 % obsazenosti, jelikož má na obsazenost odboru vliv řada aspektů, které jsou podrobně rozvedeny v napadeném rozhodnutí. Na pokles počtu příslušníků nelze reagovat „ze dne na den“, protože při přijímání či převádění příslušníků je nutno postupovat v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o služebním poměru. V této souvislosti žalovaný připomněl, že přijímací řízení z civilního sektoru trvá 3 a 4 měsíce, žádosti o převedení příslušníků jsou obvykle realizovány v období cca. 2 až 3 měsíců.
10. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalobci byla služba přesčas v rozsahu 150 hodin ročně nařízena dle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru v důležitém zájmu služby. Tato skutečnost byla v napadeném rozhodnutí v jednotlivých případech služby přesčas řádně zdůvodněna. Žalobci byl za takto vykonanou službu přesčas nařízenou v souladu s § 54 odst. 1 citovaného zákona a rozsudky správních soudů poskytnut služební příjem s ohledem na § 112 odst. 2 zákona o služebním poměru.

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

11. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

III. Posouzení věci Městským soudem

12. Ve věci samé rozhodl Městský soud v Praze bez nařízení jednání, neboť žalovaný nepožadoval nařízení ústního jednání a žalobce v podání ze dne 18. 1. 2018 uvedl, že na jednání netrvá (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Žalobcem navržené důkazy (rozhodnutí žalovaného, rozhodnutí správního orgánu I. stupně) soud neprovedl, neboť jsou součástí správního spisu, z něhož soud vyšel při přezkumu zákonnosti žalobou napadeného rozhodnutí.
13. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, v rozsahu uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán. Vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 věta první s. ř. s.), a dospěl závěru, že žaloba je důvodná.
14. Těžištěm podané žaloby je nesouhlas žalobce se závěrem žalovaného, že žalobce nemá nárok na proplacení přesčasových služeb odsloužených u ÚOÚČ v letech 2012 až 2014, neboť služba přesčas mu byla v uvedeném období nařizována v souladu se zákonem a rozsah přesčasových hodin je zohledněn ve služebním příjmu za výkon služby.
15. Podle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru *příslušníkovi lze v důležitém zájmu služby nařídít výkon služby přesčas nejvýše v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce.*
16. Podle § 54 odst. 2 téhož zákona, *jestliže bude vyhlášen krizový stav podle zvláštního právního předpisu nebo ve výjimečných případech ve veřejném zájmu, lze příslušníkovi nařídít po dobu krizového stavu, anebo po nezbytnou dobu ve veřejném zájmu službu přesčas i nad rozsah stanovený v odstavci 1.*
17. Podle § 52 odst. 3, věty první zákona o služebním poměru se za službu přesčas podle odst. 1 a 2 považuje služba vykonávaná nad základní dobu služby v týdnu mimo rámec směn.
18. Podle § 112 odst. 2 zákona o služebním poměru *příslušníkovi je stanoven služební příjem s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce.*
19. Ustanovení § 125 odst. 1 zákona o služebním poměru má příslušník *nárok na náhradní volno za každou hodinu služby přesčas nad 150 hodin v kalendářním roce. Neposkytne-li bezpečnostní sbor příslušníkovi náhradní volno v době 3 kalendářních měsíců po výkonu služby přesčas nebo v jinak dohodnuté době, má nárok na poměrnou část přiznaného základního tarifu, osobního příplatku a zvláštního příplatku, který připadá na každou tuto hodinu služby bez služby přesčas v kalendářním měsíci, v němž službu koná.*
20. Předně je nutno podotknout, že z § 112 odst. 2 zákona o služebním poměru vyplývá, že zákonodárce již při přijímání tohoto zákona předpokládal, že mohou nastat situace, za kterých bude třeba příslušníkovi nařídít výkon služby přesčas a ten bude mít povinnost tuto službu vykonat. Proto za tím účelem stanovil v § 54 zákonné podmínky, za kterých (jedině) lze výkon služby přesčas nařídít. V takovém případě se rozsah 150 přesčasových hodin v kalendářním roce považuje za zohledněný ve služebním příjmu za výkon služby a příslušník za řádně odpracované hodiny v rámci výkonu služby přesčas v uvedeném rozsahu další služební příjem nedostane. To mj. také odpovídá úpravě náhradního volna a služebního příjmu za službu přesčas dle ustanovení § 125 služebního zákona, podle něhož má příslušník nárok na náhradní volno (popř. poměrnou část přiznaného základního tarifu, osobního příplatku a zvláštního příplatku) až za každou hodinu služby přesčas nad 150 hodin v kalendářním roce.

21. Otázka nároku na proplacení služebního příjmu za službu přesčas, kterého se žalobce domáhal, je však spojena s otázkou *zákonnosti* nařizování přesčasových hodin. K této otázce již existuje početná a ustálená judikatura správních soudů, a to nejen aktuální rozsudky Městského soudu v Praze, např. ze dne 14. 12. 2016, č. j. 3 Ad 14/2015-42, ze dne 10. 1. 2017, č. j. 11 Ad 13/2016, ze dne 24. 1. 2017, č. j. 11 Ad 8/2015-62, či ze dne 11. 7. 2017, č. j. 6 Ad 26/2015-50, ale zejména rozsudky NSS ze dne 26. 9. 2012, č. j. 6 Ads 151/2011-126, ze dne 23. 5. 2013 č. j. 4 Ads 11/2013-41, či ze dne 15. 10. 2015, č. j. 1 As 183/2015-63, všechny publikované ve Sbírce rozhodnutí NSS, a dále rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 8. 2010, č. j. 10 A 34/2010-28. V těchto rozsudcích bylo podle názoru zdejšího soudu dostatečně osvětleno vše, co souvisí s tímto konkrétním případem, s čímž zdejší soud i v této věci souhlasí a nemá důvod se od této judikatury odchýlovat.
22. Soud tedy i v této věci, jako mnohokrát předtím, vycházel z § 54 zákona o služebním poměru a z ustálené judikatury správních soudů, z nichž lze dovodit, že má-li být služba přesčas využívána v souladu s platnou právní úpravou, musí být přitom současně dodrženy následující podmínky:
- 1) důležitý zájem služby a
 - 2) z toho vyplývající předpoklad výjimečnosti služby přesčas;
 - 3) odůvodnění přijetí tohoto opatření;
 - 4) maximální rozsah 150 hodin v kalendářním roce, popř. vyhlášení krizového stavu nebo jiné výjimečné případy ve veřejném zájmu.
23. Soud v posuzované věci zkoumal, zda byly tyto podmínky splněny současně. V daném případě není mezi účastníky sporu, že žalobce sloužil službu přesčas v každém z příslušných roků v maximálním rozsahu, tj. právě 150 hodin, podmínka 4) je proto splněna.
24. Pokud jde o podmínku 3), tj. odůvodňování přijetí opatření, kterým se nařizuje služba přesčas, k této otázce se vyjádřil NSS zejména v rozsudku ze dne 23. 5. 2013, č. j. 4 Ads 11/2013-41, č. 2900/2013 Sb. NSS, kde konstatoval, že „řízení ve věcech služebního poměru se podle § 171 písm. h) služebního zákona nevztahuje na nařízení služby přesčas, z čehož je zřejmé, že se při nařizování přesčasové služby nevydává rozhodnutí v písemné formě, které by muselo obsahovat náležitosti uvedené v § 181 odst. 5 téhož zákona. [...] S ohledem na zmíněnou neformálnost rozhodování o službě přesčas a její četnost nelze zajisté vyžadovat, aby odůvodnění jednotlivé služby přesčas mělo parametry, které služební zákon stanovuje pro odůvodnění rozhodnutí vydaného v řízení ve věcech služebního poměru. Nicméně po vedoucím příslušníkovi je možné žádat alespoň rámcové vymezení určitého důvodu pro nařízení služby přesčas a stručný písemný záznam o tomto důvodu, například v knize služeb.“
25. Soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaného ověřil, že ve dnech služby přesčas nařízené žalobci žalovaný v napadeném rozhodnutí, jakož i správní orgán I. stupně ve svém rozhodnutí, uvedl tyto důvody, které vyplývaly z podkladů pro rozhodnutí (analýza přesčasových hodin provedená správním orgánem I. stupně, kniha služeb, žádosti o služební volno, příp. dovolenou) - **v roce 2012:** kumulace nepřítomností příslušníků (čerpání dovolené, dočasná neschopnost ke službě, služební volno, a jejich kombinace), bezpečnostní akce, zvýšení bezpečnostních rizik v okolí chráněného objektu; **v roce 2013** důvody: dočasná neschopnost ke službě, služební volno z důvodu ošetřování člena rodiny, určení čerpání řádné dovolené; a **v roce 2014** důvody: zvýšení bezpečnostních rizik v okolí

chráněného objektu, určení čerpání dovolené, služební volno z důvodu ošetřování člena rodiny, dočasná neschopnost ke službě, a bezpečnostní akce. U každého z důvodů je dále uvedeno osobní evidenční číslo konkrétního příslušníka, který čerpal dovolenou, byl dočasně neschopný ke službě, anebo měl služební volno, a u bezpečnostních akcí a zvýšených bezpečnostních rizik je dále uvedeno, o jakou akci, resp. bezpečnostní riziko šlo (např. zasedání vlády, výhrůžné anonymní dopisy členům vlády, demonstrace, návštěva kancléřky SRN, či I. místopředsedy vlády ČLR atd.).

26. V nyní posuzované věci proto byly důvody pro nařízení služby přesčas vymezeny s dostatečnou mírou konkrétnosti tak, aby bylo přezkoumatelné, proč byla žalobci v konkrétní dny nařízena služba přesčas a z jakých důvodů. Soud tak nevěšel žalobci na námitku, že je snad rozhodnutí žalovaného v tomto ohledu nepřezkoumatelné, což mimo jiné vyvrací i podklady pro rozhodnutí, které našly svůj odraz v odůvodnění napadeného rozhodnutí.
27. Na základě výše popsaného má soud za to, že byla splněna i podmínka 3) vyplývající z § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru.
28. Jinou otázkou však je, zda takto odůvodněné nařízení služby přesčas splňuje i podmínku 1) a 2) ustanovení § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru. Zbývá tedy posoudit, zda v době rozhodnutí žalovaného byl dán „důležitý zájem služby“ na nařízení výkonu služby přesčas žalobci. Soud dospěl k závěru, že tomu tak nebylo, a to z následujících důvodů:
29. Důležitým zájmem služby se dle § 201 zákona o služebním poměru rozumí „*zájem bezpečnostního sboru na včasném a kvalitním plnění úkolů bezpečnostního sboru*“. V rozsudku ze dne 26. 9. 2012, č. j. 6 Ads 151/2011-126, č. 2823/2013 Sb. NSS, NSS uvedl, že ustanovení § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru „*předpokládá, že k nařízení výkonu služby přesčas lze přistoupit pouze v důležitém zájmu služby. Tento důležitý zájem služby nelze pak shledat v tom, jak na to poukázal již krajský soud, když je dlouhodobý až trvalý nedostatek osob nahrazován zvýšenými nároky na stávající příslušníky nařizováním služeb přesčas s odkazem na důležitý zájem služby*“. Dále připustil, že si lze „*představit vznik neočekávané situace způsobené např. momentální indispozicí či absencí některého z příslušníků např. ze zdravotních či jiných důvodů, jež by byla oprávněně subsumována pod § 54, resp. § 201 [zákonu o služebním poměru]*“. Žalovaný však vždy musí „*jednoznačným, průkazným a nezpochybnitelným způsobem prokázat, že služba přesčas není z jejich strany využívána k jiným účelům a za jiných podmínek, než které připouští platná právní úprava; v opačném případě to má dopad na případy, kdy jsou uplatňovány nároky vyplývající z nesprávné aplikace § 54 odst. 1“ cit. zákona*“.
30. NSS v dalším rozsudku ze dne 15. 10. 2015, č. j. 1 As 183/2015-63, č. 3341/2016 Sb. NSS, konstatoval, že služba přesčas „*podle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru může být služba přesčas v maximálním rozsahu 150 hodin v kalendářním roce (mimo případy krizového stavu nebo výjimečné případy ve veřejném zájmu dle § 54 odst. 2, kdy lze nařídit službu přesčas i nad rámec tohoto limitu) nařízena pouze v důležitém zájmu služby. V takovém případě nedochází k navýšení služebního příjmu, neboť při jeho stanovení je již s případnými přesčasovými hodinami počítáno (§ 112 odst. 2 zákona o služebním poměru). Pokud však přesčasové hodiny uvedený limit přesáhnou, má příslušník nárok buď na náhradní volno, nebo na poměrnou část příslušného základního tarifu, osobního příplatku a zvláštního příplatku. Na základě analogické aplikace § 125 odst. 1 zákona o služebním poměru má příslušník nárok na náhradní volno, nebo na poměrnou část přiznaného základního tarifu, osobního příplatku*“.

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

a zvláštního příplatku i za každou vykonanou hodinu služby přesčas do limitu 150 hodin v kalendářním roce, která byla nařízena v rozporu se zákonem.“ (bod 36 citovaného rozsudku, potvrzení doplnil městský soud; obdobně viz též rozsudek NSS ze dne 23. 5. 2013, č. j. 4 Ads 11/2013-41).

31. Pokud tedy žalovaný v napadeném rozhodnutí na s. 9 uvedl, že služební příjem za službu přesčas do limitu 150 hodin ročně nelze poskytnout, protože podle § 125 zákona o služebním poměru má příslušník nárok na služební příjem pouze za službu přesčas nad 150 hodin, jde o interpretaci, která nerespektuje, ba je přímo v rozporu s právě předestřeným výkladem NSS v rozsudku č. j. 1 As 183/2015-63. Z tohoto pohledu soud v obecné míře přisvědčil hlavní námitce žalobce, že žalovaný vycházel z nesprávného výkladu § 112 odst. 2 citovaného zákona. Lze tak zopakovat, že pokud není služba přesčas nařízena způsobem, z důvodu a v rozsahu stanoveném zákonem, není ve služebním příjmu zohledněna a příslušníkovi za takto vykonanou službu náleží další příjem.
32. Z citované judikatury NSS dále vyplývá, že služba přesčas dle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru představuje *výjimečné opatření*, které umožňuje, aby byl nařízen výkon služby nad rámec základní doby služby (která je dle § 52 odst. 1 zákona o služebním poměru 37,5 hodin týdně). Typicky jde o situace, kdy by ani za plného stavu příslušníků přiřazených k výkonu služby nebylo lze zajistit včasné a kvalitní plnění úkolů bezpečnostního sboru, a proto vyvstala potřeba službu „posílit“ i z řad příslušníků, který v dané době službu nekonají. Zákon o služebním poměru tedy nepojímá službu přesčas jako další fond služební doby, z něhož je možné libovolně čerpat do limitu 150 hodin v kalendářním roce. V opačném případě by se vytratil rozdíl mezi základní dobou služby v týdnu a službou přesčas. Využíváním takového fondu by mohlo být u každého příslušníka dosaženo poměrným zvýšením základní doby služby, aniž by muselo být nařizování služby přesčas jakkoliv vykazováno a odůvodňováno. Pokud by však zákonodárce zamýšlel umožnit automatické nařizování služby přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce, nepodmiňoval by využití tohoto institutu důležitým zájmem služby.
33. Soud tedy shrnuje, že službu přesčas lze nařídít pouze v *důležitém zájmu služby*, který je s ohledem na smysl a účel služby přesčas dán jen ve *výjimečných případech*. Konkrétně se jedná o situace, jež nebylo možné předvídat při rozvržení doby služby na jednotlivé směny podle § 53 zákona o služebním poměru, jako například momentální indispozice nebo absence některého z příslušníků ze zdravotních či jiných důvodů nebo předem neočekávaný úkol bezpečnostního sboru, který může být náležitě splněn jen příslušníkem s požadovanou kvalifikací mimo rámec jeho naplánované směny. Důležitý zájem služby však nelze shledat v dlouhodobém až trvalém nedostatku příslušníků. Není tak možné připustit, aby tento personální nedostatek byl nahrazován zvýšenými nároky na stávající příslušníky nařizováním služeb přesčas s odkazem na důležitý zájem služby. Důležitým zájmem služby nemůže proto být ani „*nemožnost bezpečnostního sboru zajistit úkoly uložené mu zákonem využitím základní doby služby v týdnu a toliko výjimečným nařizováním služby přesčas nelze překlenout porušováním podmínek pro nařizování přesčasové služby k tíži jeho příslušníků.*“ (srov. již citované rozsudky NSS č. j. 6 Ads 151/2011-126, či č. j. 4 Ads 11/2013-41).
34. V nyní projednávané věci je ze správního spisu patrné, že v posuzovaném případě si žalovaný vyložil „*důležitý zájem služby*“ tak, že jde o bezproblémové zajištění běžného výkonu služby bezpečnostního sboru, přesněji Útvaru pro ochranu ústavních činitelů, odboru ochrany objektu zvláštního významu. Žalovaný pak v této souvislosti poukazoval

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

na to, že náplní práce žalobce je zajištění bezpečnosti chráněných objektů (např. Parlamentu České republiky) a určených ústavních činitelů (např. předsedů obou komor Parlamentu), z čehož dovozuje, že zajištění bezpečnosti výše uvedených objektů a osob je vždy možno podřadit pod pojem „*důležitý zájem služby*“. V rozhodnutí správního orgánu I. stupně, s jehož závěry se žalovaný ztotožnil, služební funkcionář uvedl, že „*zajištění ochrany uvedených objektů a prostorů proti napadení odvrácení útoku je prioritou a je nutno, aby do výkonu služby nastupoval požadovaný počet příslušníků k zajištění uvedených úkolů. Proto každá náhlá nepřítomnost příslušníka ve výkonu služby musí být adekvátně zajištěna jiným příslušníkem v rámci nařízené služby přesčas, vzhledem k důležitosti plněných úkolů, jejichž nezajištění a případná nedostatečná ochrana by ohrozila životy a zdraví chráněných osob, ochranu uvedených objektů, kde se chráněné osoby pohybují a objektů, jejichž ochrana je důležitá pro chod státu.*“ (s. 3). Žalovaný pak v napadeném rozhodnutí ještě doplnil, že „*v případech služby přesčas z důvodů bezpečnostních akcí nebo zvýšených bezpečnostních rizik se odvolací orgán shoduje se stanoviskem služebního funkcionáře, že se zvyšuje riziko ohrožující včasné a kvalitní plnění úkolů při ochraně objektů zvláštního významu a osob, proto je nutné reagovat posílením výkonu služby. Dochází k vyšším nárokům na bezpečnostní dohled jak v chráněných objektech (pohyb většího množství personálu, návštěv, zástupců médií, případně i chráněných osob apod.), tak v okolí těchto objektů (demonstrace, protesty, doprava apod.). Je nutné obsadit a střežit další stanoviště, která nejsou za standardních podmínek výkonu služby obsazována*“ z čehož vyplývá, že „*se jedná o nahodilé a výjimečné situace, které opravňují nařízení služby přesčas v takovém rozsahu, aby bylo zajištěno včasné a kvalitní plnění úkolů bezpečnostního sboru.*“ (s. 8).

35. Prvek výjimečnosti pak žalovaný spatřuje v tom, že k nařízení služby přesčas došlo vždy operativně. Ve vyjádření k žalobě žalovaný též zopakoval, že nastavené počty systematizovaných služebních míst v systemizaci plánovaných míst organizačních jednotek útvaru jsou stanoveny tak, aby v běžném výkonu služby nemusela být nařizována služba přesčas za nepřítomné příslušníky, pokud není překročena optimálně nastavená hranice zastupitelnosti. V okamžiku, kdy se krátkodobě, neočekávaně a výjimečně změní běžné podmínky výkonu služby, jde o vybočení z normálu. Nařízení služby přesčas, které řeší krátkodobý, neočekávaný výpadek příslušníka, nelze zaměňovat za trvalé nahrazování nedostatku příslušníků ve výkonu služby. Popřel, že by služby přesčas byly nařizovány z důvodu nedostatečného personálního obsazení a nedostatku finančních prostředků. Naopak uváděl, že služby přesčas byly nařizovány v případech náhlého onemocnění příslušníků, čerpání služebního volna, nečekané ošetřování člena rodiny, služebního školení, výkonu veřejných funkcí a podobně. V každém takovém případě je nadto náležité a řádně odůvodněno, z jakého důvodu byla žalobci nařízena služba přesčas a za jakého konkrétního pracovníka, čímž služební funkcionář dostal své povinnosti, kterou požaduje Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 23. 5. 2013, č. j. 4 Ads 11/2013, a to vymezit v přiměřeném rozsahu důvody nařízení služby přesčas. Dle názoru správního orgánu I. stupně pak nelze po služebním funkcionáři požadovat, aby v případech těchto krátkodobých potřeb na pokrytí výkonu služby předkládal vládě návrhy na navýšení počtu systemizovaných služebních míst (s. 9).
36. Soud již výše vyslovil, že se žalovaný závaznému právnímu názoru soudu snažil vyhovět, pokud na základě doplněného dokazování k jednotlivým nařízeným výkonům služby přesčas uvedl důvod, pro který byla tato služba nařízena (nejčastěji z důvodu kumulace nepřítomnosti příslušníků z důvodu dočasné pracovní neschopnosti, čerpání dovolené, služebního volna, viz s. 4 - 8 napadeného rozhodnutí). Soud však dospěl k závěru, že ani

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

takto uvedené důvody pro nařízení služby přesčas nemohou jako relevantní obstat. Povinnost chránit objekty a další povinnosti plynoucí ze zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, či usnesení vlády č. 1604/2008, ve znění usnesení vlády č. 518/201, jsou běžnou součástí úkolů ÚOÚČ a jedná se o zcela standardní činnost tohoto útvaru. Nelze v tomto směru hovořit o důležitém zájmu služby, neboť důležitý zájem služby může být dán jen výjimečnými, mimořádnými případy, nikoliv však paušálně a automaticky při každé náhlé nepřítomnosti příslušníka, která, jak tvrdí žalovaný, „*musí být adekvátně zajištěna jiným příslušníkem v rámci nařízené služby přesčas*“.

37. Pokud byla žalobci služba přesčas do 150 hodin nařízena v každém z příslušných roků, tedy pravidelně, převážně z důvodů výpomoci za příslušníka, kterému byla udělena dovolená či uděleno služební volno, nelze takový důvod podřadit znakům důležitého zájmu ve smyslu § 54 služebního zákona. Nárok na dovolenou čerpají jak služební funkcionáři, tak řadoví příslušníci, což patří k běžným úkonům chodu ÚOÚČ. Nařízení služby přesčas v souladu s § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru, tedy z důvodu důležitého zájmu služby, není možné v případě předem obecně známých, právní úpravou předpokládaných situací, jako je např. čerpání služebního volna, dovolené či účast na školeních. S takovými důvody absence příslušníků totiž musí správní orgány dopředu počítat a nemohou tuto předem předvídatelnou absenci příslušníků pokrývat pomocí přesčasových služeb s odkazem na důležitý zájem služby. Jinými slovy řečeno – soud si je dobře vědom, že určité úkoly musí příslušný bezpečnostní sbor plnit nepřetržitě, přičemž v reálném životě je nutné toto plnění úkolů personálně zabezpečit, což vyžaduje občasné nařízení přesčasové služby. I to je koneckonců povaha příslušné služby v bezpečnostních sborech. Na druhou stranu, s takovými situacemi je nutné počítat dopředu (neboť se v reálném životě v průběhu doby stávají), a proto je v takových případech nutné služební příjem za tyto přesčasové služby poskytnout.
38. Se závěry správních orgánů se proto soud neztotožnil. Odůvodnění napadených rozhodnutí, provedené dokazování i praxe správních orgánů při nařizování služeb přesčas naopak svědčí spíše o skutečnosti, že přesčasové hodiny byly nařizovány za účelem pokrytí nepřetržitého výkonu služeb při jakémkoliv nedostatku počtu příslušníků. Tvrzení o dostatečnosti systemizovaných služebních míst je v daném případě přitom irelevantní, neboť v této otázce sporu není. Problém spočívá v tom, že žalovaný, resp. příslušný útvar, v němž sloužil žalobce, dlouhodobě trpěl neobsazeností všech již přidělených systemizovaných služebních míst. Tomu ostatně nasvědčuje i samotné odůvodnění rozhodnutí správního orgánu I. stupně, kde je uvedeno, že na konci roku 2011 byla ve skupině 4 neobsazená systemizovaná služební místa. K 1. 1. 2012 se podařilo 3 místa obsadit a jedno místo zůstávalo neobsazené minimálně dále v průběhu ledna. Z odůvodnění rozhodnutí též vyplývá, že v roce 2013 bylo po většinu dnů (v rámci období ledna až poloviny dubna), kdy byla žalobci nařízena služba přesčas, jedno systemizované služební místo neobsazené. Do ledna 2014 údajně došlo nezaviněně k rychlému snížení počtu policistů, v této době byla vykazována 4 neobsazená systemizovaná služební místa. V době od ledna do dubna 2014 chyběli skupině postupně 3 příslušníci, v červnu 2014 dva.
39. Z uvedeného je tedy zřejmé, že ÚOÚČ se dlouhodobě potýká s neustálým personálním podstavem. Na to nemůže mít vliv ani tvrzení správního orgánu I. stupně, že nešlo o stále stejná systemizovaná služební místa, a že míra obsazenosti služebních míst byla závislá na míře fluktuace příslušníků, což ostatně představuje zcela obecný argument, který lze logicky vyslovit ve vztahu k jakémukoliv pracovnímu nebo obdobnému poměru.

Podstatné je, že celkový stav personální obsazenosti skutečně dlouhodobě a pravidelně nedosahoval počet systemizovaných služebních míst útvaru (skupiny), byť z objektivních důvodů. Tato skutečnost však nemůže jít k tíži stávajícím příslušníkům tím způsobem, že jim bude nařizována služba přesčas běžně až do výše 150 hodin ročně s odvoláním se na důležitý zájem služby, kterým je ve skutečnosti plnění běžných úkolů útvaru (ochrana určitých objektů a ústavních činitelů).

40. Lze proto uzavřít, že rozhodnutí žalovaného je nezákonné, neboť žalobci byla služba přesčas v letech 2012 – 2014 nařizována zejména z důvodů, které jsou v rozporu s podmínkami uvedenými v § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru, tj. nikoliv výjimečně a v důležitém zájmu služby (jakákoliv absence jiných příslušníků). Za takto vykonanou službu přesčas proto žalobci náleží služební příjem.

IV. Závěr a náklady řízení

41. S ohledem na výše uvedené skutečnosti dospěl městský soud k závěru, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, nemá oporu ve spisech. Proto napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení podle § 78 odst. 4 s. ř. s. Právním názorem vysloveným v tomto rozsudku je žalovaný v dalším řízení vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
42. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého účastník, který měl ve věci úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem. Vzhledem k tomu, že ve věci byl úspěšný žalobce, soud mu tuto náhradu přiznal. Výše náhrady je tvořena zaplaceným soudním poplatkem (3.000 Kč), a odměnou za zastupování advokátem, která je tvořena 2 úkony právní služby po 3.100 Kč (převzetí a příprava zastoupení, žaloba) a 2 režijními paušály po 300 Kč v souladu s § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 11 odst. 1 a) a d), a dále v souladu s § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Soud tedy přiznal odměnu za zastupování v celkové výši 6.800 Kč. Protože zástupce žalobce soudu nedoložil, že je plátcem DPH a tato skutečnost není soudu známá ani z úřední činnosti, soud odpovídající částku na DPH z vyčíslené odměny nepřiznal. Celkem žalobci náleží náhrada nákladů řízení ve výši 9.800 Kč (3.000 + 6.800 Kč), která bude vyplacena ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce JUDr. Ing. Jiřího Špeldy.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost **ve lhůtě dvou týdnů** ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na hlavní straně jeho internetových stránek www.nssoud.cz v rámečku Rychlé odkazy – Úhrada soudních poplatků.

Praha 26. února 2018

JUDr. Ivanka Havlíková v. r.
předsedkyně senátu